АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчально-педагогічної роботи
_____ Ігор ЧОРНОДІД
31.08. 2026 рік

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право»

Спеціальність: D8 «Право»

Освітня програма: «Право»

Київ -2026

Програма атестаційного екзамену для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності D8 «Право».

Програму розроблено на підставі освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою АПСВТ 31 серпня 2026 року (протокол № 1).

Розробники:

кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права — Віктор КРАВЧЕНКО

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права — Ярослав ЖУРАВЕЛЬ

доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри конституційного
адміністративного та фінансового права — Тетяна ЛЕБІДЬ

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою юридичного факультету, протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

Декан юридичного факультету — Ярослав ЖУРАВЕЛЬ

Затверджено Науково-методичною радою Академії, протокол № 1 від 31 08 2026 р.

Голова _____ Ігор ЧОРНОДІД
« 31 » 08 2026 року

©Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2026 рік
© Журавель Я.В., Кравченко В.В., Лебідь Т.І. 2026 рік

1. Загальні положення

Атестаційний екзамен є формою атестації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 «Право» та спрямований на встановлення відповідності досягнутих здобувачами результатів навчання вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» першого (бакалаврського) рівня та освітньо-професійної програми «Право» Академії праці, соціальних відносин і туризму.

Відповідно до розділу 10 ОПП атестація здобувачів здійснюється у формі атестаційного екзамену, який передбачає оцінювання досягнення результатів навчання, визначених Стандартом та освітньо-професійною програмою.

Атестаційний екзамен є комплексною перевіркою сформованості інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, а також здатності здобувачів застосовувати набуті знання для розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері правничої діяльності.

Програма екзамену розроблена з урахуванням профілю ОПП «Право», який передбачає підготовку фахівців, здатних здійснювати юридичну діяльність у соціально-трудовій та інших сферах суспільних відносин, керуючись принципами верховенства права, соціальної справедливості, солідарності, соціального партнерства та демократичного врядування.

Зміст атестаційного екзамену охоплює основні положення теорії держави і права, конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального, трудового, міжнародного та інших галузей права, а також питання реалізації і застосування матеріальних та процесуальних норм, захисту прав людини, правового регулювання соціально-трудових відносин.

Програма визначає змістові напрями підготовки, орієнтовний перелік питань, практичні завдання, порядок проведення та критерії оцінювання атестаційного екзамену.

2. Мета та завдання атестаційного екзамену

Мета атестаційного екзамену – встановлення рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів, перевірка сформованості професійних компетентностей і здатності самостійно аналізувати правові явища, застосовувати норми права, визначати юридично значущі факти, формулювати обґрунтовані правові висновки та пропонувати правомірні способи захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб.

Основними завданнями атестаційного екзамену є:

1. Перевірка знань основних правових доктрин, принципів, категорій та інститутів національної правової системи.
2. Оцінювання розуміння здобувачами природи та змісту основних правових явищ і процесів.
3. Перевірка здатності застосовувати норми конституційного, адміністративного, цивільного, кримінального, трудового та інших галузей права.
4. Визначення рівня володіння знаннями щодо реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
5. Перевірка вміння аналізувати юридично значущі факти, визначати правову природу спірних відносин та обґрунтовувати правові висновки.

6. Оцінювання здатності використовувати міжнародні стандарти прав людини, Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та практику Європейського суду з прав людини.

7. Перевірка розуміння основ права Європейського Союзу та його взаємозв'язку з національною правовою системою.

8. Оцінювання вміння аналізувати правові проблеми соціально-трудової сфери, визначати способи захисту трудових та соціальних прав.

9. Перевірка здатності готувати проєкти актів застосування права та формулювати рекомендації щодо вирішення конкретних правових ситуацій.

10. Оцінювання вміння аргументовано викладати правову позицію, критично оцінювати юридичні аргументи та зрозуміло доносити правову інформацію.

3. Компетентності та програмні результати навчання

Атестаційний екзамен спрямований на перевірку сформованості інтегральної компетентності, передбаченої ОПП:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Під час екзамену перевіряється сформованість загальних компетентностей, зокрема здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; застосування знань у практичних ситуаціях; розуміння предметної області та професійної діяльності; професійного спілкування державною мовою; використання інформаційно-комунікаційних технологій; критичного мислення; дотримання етичних принципів; поваги до прав людини, верховенства права, рівності та недопустимості корупції.

Також перевіряється сформованість спеціальних (фахових) компетентностей, визначених ОПП, зокрема:

- здатність застосовувати знання з теорії та філософії права, розуміти структуру правничої професії та її роль у суспільстві;
- здатність застосовувати міжнародні стандарти прав людини та практику ЄСПЛ;
- здатність застосовувати норми міжнародного публічного і приватного права;
- здатність застосовувати норми конституційного, адміністративного, цивільного, цивільного процесуального, трудового, кримінального та кримінального процесуального права;
- здатність використовувати правові принципи та доктрини;
- здатність використовувати інформаційні джерела та правові бази даних;
- здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- здатність аналізувати правові проблеми й обґрунтовувати правові позиції, зокрема у соціально-трудовій сфері;
- здатність до консультування з правових питань із дотриманням професійної етики та вимог конфіденційності;
- здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування;
- здатність до логічного, критичного і системного аналізу юридичних документів.

За результатами атестаційного екзамену оцінюється досягнення програмних результатів навчання РН 1–РН 22, визначених ОПП «Право», зокрема здатність

визначати переконливість аргументів, працювати з матеріалами з різних джерел, формулювати правові висновки, застосовувати норми матеріального і процесуального права, використовувати міжнародні стандарти прав людини, готувати проєкти актів застосування права та надавати рекомендації щодо способів захисту прав та інтересів клієнтів.

4. Структура та зміст програми атестаційного екзамену

Зміст атестаційного екзамену сформовано за основними галузями права та напрямами професійної підготовки, що відповідають обов'язковим компонентам ОПП «Право».

До програми включено матеріал обов'язкових освітніх компонентів, які формують загальні та спеціальні компетентності. Вибіркові компоненти не становлять самостійної обов'язкової основи екзамену, оскільки їх перелік залежить від індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

Розділ 1. Теорія держави і права. Основи правничої професії

1. Поняття, сутність і функції держави. Основні теорії походження держави.
2. Поняття, ознаки, принципи та функції права.
3. Джерела (форми) права. Нормативно-правовий акт у системі джерел права.
4. Норма права: поняття, структура, види та способи викладення.
5. Правотворчість і систематизація законодавства.
6. Система права та система законодавства. Галузі та інститути права.
7. Правовідносини: поняття, структура, види та юридичні факти.
8. Реалізація та застосування норм права. Стадії правозастосовної діяльності.
9. Тлумачення норм права: поняття, способи та види.
10. Правомірна поведінка, правопорушення та юридична відповідальність.
11. Законність, правопорядок і правова культура.
12. Верховенство права як основоположний принцип правової системи.
13. Правосвідомість і правова культура правника.
14. Професійна етика та юридична деонтологія.
15. Правничі професії: правовий статус, функції та основні напрями діяльності.

Розділ 2. Конституційне право України. Організація публічної влади та місцевого самоврядування

1. Конституція України: юридичні властивості, структура та місце в системі законодавства.
2. Конституційні засади державного ладу України.
3. Конституційний статус людини і громадянина. Основні права, свободи та обов'язки.
4. Конституційні гарантії прав і свобод людини та громадянина.
5. Громадянство України: поняття, принципи та порядок набуття і припинення.
6. Форми безпосередньої демократії в Україні.

7. Правовий статус Верховної Ради України.
8. Конституційно-правовий статус Президента України.
9. Кабінет Міністрів України та система органів виконавчої влади.
10. Судова влада в Україні: конституційні засади організації та здійснення правосуддя.
11. Конституційний Суд України: порядок формування, повноваження та акти.
12. Територіальний устрій України.
13. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування.
14. Система органів та посадових осіб місцевого самоврядування, їх повноваження.
15. Гарантії місцевого самоврядування та форми участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення.

Розділ 3. Адміністративне право та адміністративний процес

1. Поняття, предмет, метод і система адміністративного права.
2. Суб'єкти адміністративного права та адміністративно-правових відносин.
3. Публічна адміністрація: система, функції та повноваження.
4. Адміністративно-правовий статус фізичних і юридичних осіб у відносинах із суб'єктами владних повноважень.
5. Форми та методи публічного адміністрування.
6. Адміністративні акти: поняття, ознаки, види та порядок прийняття.
7. Адміністративні послуги: поняття, порядок надання та правові гарантії.
8. Адміністративна процедура: основні принципи та стадії.
9. Публічна служба: поняття, види, принципи та правове регулювання.
10. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки та склад.
11. Адміністративна відповідальність: підстави, суб'єкти та види адміністративних стягнень.
12. Провадження у справах про адміністративні правопорушення.
13. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства.
14. Юрисдикція адміністративних судів та учасники адміністративного процесу.
15. Докази і доказування в адміністративному судочинстві.
16. Позовне провадження в адміністративному судочинстві.
17. Судові рішення та порядок їх перегляду в адміністративному процесі.

Розділ 4. Цивільне право та цивільний процес

1. Поняття, предмет, метод і система цивільного права.
2. Джерела цивільного права. Цивільне законодавство.
3. Фізичні особи як учасники цивільних правовідносин. Правоздатність і дієздатність.
4. Юридичні особи: поняття, види, створення та припинення.
5. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові та майнові права.
6. Правочини: поняття, види, форма та умови дійсності.
7. Представництво та довіреність у цивільному праві.

8. Право власності: поняття, зміст, підстави набуття та припинення.
9. Речові права на чуже майно.
10. Зобов’язання: поняття, види, підстави виникнення та виконання.
11. Забезпечення виконання зобов’язань.
12. Цивільно-правова відповідальність та відшкодування шкоди.
13. Загальні положення про договори. Укладення, зміна та розірвання договору.
14. Спадкове право: спадкування за законом і заповітом.
15. Захист цивільних прав та інтересів.
16. Поняття, завдання та принципи цивільного судочинства.
17. Учасники цивільного процесу. Докази та доказування.
18. Позовне провадження: подання позову, відкриття провадження та розгляд справи.
19. Судові рішення в цивільному процесі та їх перегляд.
20. Виконання судових рішень у цивільних справах.

Розділ 5. Трудове право та право соціального забезпечення

1. Поняття, предмет, метод і система трудового права.
2. Джерела трудового права та принципи правового регулювання праці.
3. Суб’єкти трудових правовідносин. Працівник і роботодавець.
4. Колективні трудові відносини та соціальний діалог.
5. Колективний договір і угоди: поняття, сторони, зміст та порядок укладення.
6. Трудовий договір: поняття, сторони, зміст, форма та види.
7. Порядок укладення, зміни та припинення трудового договору.
8. Робочий час і час відпочинку.
9. Оплата праці: поняття, структура та державні гарантії.
10. Гарантії та компенсації у трудових правовідносинах.
11. Дисциплінарна відповідальність працівників.
12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору.
13. Охорона праці: правове регулювання та гарантії безпеки працівників.
14. Трудові спори: поняття, види та порядок вирішення.
15. Індивідуальні та колективні трудові спори.
16. Захист трудових прав працівників. Судовий та позасудовий порядок захисту.
17. Поняття, принципи та система права соціального забезпечення.
18. Організаційно-правові форми соціального забезпечення.
19. Пенсійне забезпечення: правові підстави та умови призначення пенсій.
20. Державна соціальна допомога та соціальні послуги.
21. Правове регулювання загальнообов’язкового державного соціального страхування.

Розділ 6. Кримінальне право, кримінальний процес і криміналістика

1. Поняття, завдання, принципи та система кримінального права.
2. Кримінальний закон: структура, дія в часі, просторі та за колом осіб.
3. Кримінальне правопорушення: поняття, ознаки та класифікація.
4. Склад кримінального правопорушення та його елементи.

5. Стадії вчинення кримінального правопорушення.
6. Співучасть у кримінальному правопорушенні.
7. Обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння.
8. Покарання: поняття, мета, система та види.
9. Призначення покарання. Звільнення від кримінальної відповідальності та покарання.
10. Кримінальні правопорушення проти життя, здоров'я, власності та громадської безпеки.
11. Кримінальні правопорушення у сфері службової та професійної діяльності.
12. Поняття, завдання та принципи кримінального процесу.
13. Учасники кримінального провадження та їх процесуальний статус.
14. Докази і доказування у кримінальному провадженні.
15. Процесуальні джерела доказів та їх оцінювання.
16. Заходи забезпечення кримінального провадження.
17. Досудове розслідування: початок, загальні положення та форми.
18. Слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії.
19. Повідомлення про підозру та закінчення досудового розслідування.
20. Судове провадження у першій інстанції та перегляд судових рішень.
21. Поняття, предмет, система та завдання криміналістики.
22. Криміналістична техніка, тактика та методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень.

Розділ 7. Міжнародне право, право Європейського Союзу та міжнародний захист прав людини

1. Поняття, предмет і система міжнародного публічного права.
2. Основні принципи міжнародного права.
3. Джерела міжнародного права та їх співвідношення з національним законодавством.
4. Суб'єкти міжнародного права.
5. Міжнародні договори: укладення, виконання, припинення та денонсація.
6. Міжнародно-правова відповідальність держав.
7. Міжнародні механізми захисту прав людини.
8. Міжнародні стандарти прав людини та їх імплементація в Україні.
9. Європейська конвенція з прав людини: структура, права та свободи, гарантовані Конвенцією.
10. Європейський суд з прав людини: юрисдикція, умови прийнятності заяв та процедура розгляду.
11. Практика ЄСПЛ як джерело правового аргументування та її застосування національними судами.
12. Поняття, предмет і система права Європейського Союзу.
13. Інституції Європейського Союзу та їх компетенція.
14. Джерела права Європейського Союзу.
15. Основні свободи внутрішнього ринку Європейського Союзу.
16. Міжнародне приватне право: поняття, предмет і система.
17. Колізійні норми та методи правового регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом.

Розділ 8. Економічне та фінансове право.

1. Поняття та система правового регулювання економічних відносин.
2. Суб'єкти господарювання та правові засади їх діяльності.
3. Правове регулювання підприємницької діяльності.
4. Господарські зобов'язання та договори у сфері господарювання.
5. Правові засади захисту економічної конкуренції.
6. Поняття, предмет і система фінансового права.
7. Бюджетна система України та бюджетний процес.
8. Податки і збори: поняття, види та правові засади справляння.
9. Фінансовий контроль та юридична відповідальність за порушення фінансового законодавства.

5. Практичні завдання атестаційного екзамену

Практична частина атестаційного екзамену спрямована на перевірку здатності здобувачів застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретних правових ситуацій, визначення правової проблеми, добору належних норм права, формулювання правового висновку та обґрунтування можливих способів захисту прав і законних інтересів.

Практичні завдання можуть передбачати:

1. Правову кваліфікацію запропонованої життєвої ситуації та визначення галузевої належності правовідносин.
2. Встановлення юридично значущих фактів і визначення обставин, які потребують додаткового з'ясування.
3. Визначення нормативно-правових актів, що підлягають застосуванню до конкретної правової ситуації.
4. Аналіз прав та обов'язків учасників правовідносин.
5. Визначення належного способу захисту порушеного, невизнаного або оспорюваного права.
6. Аналіз правової позиції суду з урахуванням положень законодавства та практики ЄСПЛ.
7. Визначення порядку звернення до суду або іншого компетентного органу.
8. Підготовку проєкту юридичного документа відповідно до обставин справи.
9. Формулювання короткого правового висновку з обґрунтуванням запропонованого рішення.
10. Надання рекомендацій щодо вирішення правової проблеми у соціально-трудовій або іншій сфері суспільних відносин.

Орієнтовні зразки практичних завдань

Завдання 1. Трудове право.

Працівника звільнено з ініціативи роботодавця у зв'язку зі скороченням штату. Працівник вважає звільнення незаконним, оскільки його не було належним чином попереджено, а роботодавець не запропонував наявні вакантні посади.

Необхідно:

- визначити юридично значущі обставини;

- встановити нормативно-правові акти, що регулюють відповідні відносини;
- проаналізувати дотримання роботодавцем процедури звільнення;
- визначити можливі способи захисту трудових прав працівника;
- сформулювати короткий правовий висновок.

Завдання 2. Цивільне право та цивільний процес.

Фізична особа передала іншій особі грошові кошти в борг. Письмовий договір не укладався, однак кредитор має розписку боржника. Після настання строку повернення кошти не повернуто.

Необхідно:

- визначити правову природу відносин;
- встановити юридичне значення розписки;
- визначити обставини, які необхідно довести;
- запропонувати спосіб судового захисту;
- визначити основні вимоги до позовної заяви та доказів.

Завдання 3. Адміністративне право та адміністративний процес.

Орган місцевого самоврядування прийняв рішення, яке, на думку фізичної особи, порушує її права та законні інтереси. Особа має намір оскаржити це рішення.

Необхідно:

- визначити правову природу оскаржуваного рішення;
- з’ясувати, чи виник публічно-правовий спір;
- визначити належний спосіб захисту;
- встановити юрисдикцію суду та порядок звернення;
- сформулювати правову позицію заявника.

Завдання 4. Кримінальне право та кримінальний процес.

Під час конфлікту одна особа заподіяла іншій тілесні ушкодження. У матеріалах справи наявні показання свідків, відеозапис події та висновок судово-медичної експертизи.

Необхідно:

- визначити обставини, які мають значення для кримінально-правової оцінки;
- встановити ознаки можливого складу кримінального правопорушення;
- визначити доказове значення наданих матеріалів;
- окреслити процесуальний порядок збирання та оцінювання доказів;
- сформулювати попередній правовий висновок.

Завдання 5. Міжнародний захист прав людини.

Особа вважає, що під час судового розгляду її справи було порушено право на справедливий суд, гарантоване статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Необхідно:

- визначити зміст гарантій права на справедливий суд;
- проаналізувати обставини, які можуть свідчити про порушення Конвенції;
- визначити значення практики ЄСПЛ для вирішення відповідного питання;
- з’ясувати умови звернення до ЄСПЛ;
- сформулювати правовий висновок щодо можливих способів захисту.

Практичні завдання можуть змінюватися та оновлюватися екзаменаційною комісією з урахуванням змін законодавства, судової практики та актуальних

проблем правозастосування. Їх зміст має відповідати рівню бакалаврської підготовки та програмним результатам навчання ОПП.

6. Організація та порядок проведення атестаційного екзамену

Атестаційний екзамен проводиться в межах підсумкової атестації здобувачів відповідно до навчального плану, ОПП «Право» та нормативних документів Академії.

Згідно з навчальним планом ОПП атестаційний екзамен передбачено в обсязі **1 кредит ЄКТС** у восьмому семестрі.

До складання атестаційного екзамену допускаються здобувачі, які виконали навчальний план і допущені до атестації в установленому Академією порядку.

Для проведення екзамену створюється екзаменаційна комісія, склад якої затверджується відповідним наказом ректора Академії. До складу комісії включаються науково-педагогічні працівники, які мають відповідну фахову кваліфікацію та досвід викладання юридичних дисциплін. До роботи комісії можуть залучатися представники роботодавців та інші фахівці правничої сфери відповідно до нормативних документів Академії.

Атестаційний екзамен проводиться за екзаменаційними білетами, сформованими на підставі цієї програми. Кожний білет повинен забезпечувати комплексну перевірку теоретичних знань і практичних умінь здобувача.

Рекомендована структура екзаменаційного білета:

1. Теоретичне питання з фундаментальних правових дисциплін.
2. Теоретичне питання з галузевих юридичних дисциплін.
3. Практичне завдання, що передбачає аналіз правової ситуації, застосування норм права та формулювання обґрунтованого правового висновку.

Під час відповіді здобувач повинен продемонструвати вміння логічно й послідовно викладати матеріал, використовувати юридичну термінологію, посилатися на відповідні нормативно-правові акти, аргументувати власну правову позицію та пропонувати законні способи вирішення практичної проблеми.

Екзаменаційні білети затверджуються в установленому Академією порядку до початку атестації. Здобувачі завчасно ознайомлюються з програмою атестаційного екзамену та орієнтовним переліком питань.

7. Критерії оцінювання результатів атестаційного екзамену

Оцінювання результатів атестаційного екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну оцінку та шкалу ЄКТС відповідно до чинних нормативних документів Академії.

Для забезпечення об’єктивності та комплексності оцінювання пропонується такий розподіл балів:

Складова екзаменаційного білета	**Максимальна кількість балів**
Перше теоретичне питання	30
Друге теоретичне питання	30
Практичне завдання	40
Разом	**100**

Під час оцінювання теоретичних питань враховуються:
- повнота та правильність розкриття змісту питання;
- розуміння правових категорій, понять та інститутів;
- знання нормативно-правових актів і вміння правильно їх застосовувати;
- здатність аналізувати правові положення та взаємозв'язки між ними;
- логічність, послідовність і аргументованість відповіді;
- правильність використання юридичної термінології.

Під час оцінювання практичного завдання враховуються:
- правильність визначення юридично значущих фактів;
- правильність встановлення правової природи правовідносин;
- обґрунтованість вибору нормативно-правових актів;
- здатність застосовувати відповідні норми права;
- правильність визначення способів захисту прав та інтересів;
- логічність і переконливість правового висновку;
- уміння формулювати практичні рекомендації або проєкти юридичних документів.

Загальна характеристика рівнів оцінювання

Оцінка	Характеристика результатів
90–100	Відмінне володіння теоретичним матеріалом, системне розуміння правових інститутів, правильне застосування законодавства, ґрунтовна аргументація та самостійне вирішення практичного завдання
80–89	Добре володіння матеріалом, правильне розуміння основних правових положень, належне застосування норм права, наявність незначних неточностей
70–79	Достатній рівень знань, розуміння основних правових категорій, загалом правильне вирішення практичного завдання з окремими недоліками в аргументації
60–69	Задовільне володіння основним матеріалом, наявність окремих помилок, неповне обґрунтування правової позиції
50–59	Мінімально достатній рівень знань, фрагментарне розуміння окремих правових інститутів, частково правильне вирішення практичного завдання
0–49	Недостатній рівень знань, істотні помилки у визначенні правової природи відносин, нездатність належно застосувати норми права та обґрунтувати правовий висновок

Остаточна оцінка визначається екзаменаційною комісією за результатами відповідей здобувача на всі складові екзаменаційного білета.

8. Рекомендовані джерела для підготовки до атестаційного екзамену

Підготовка до атестаційного екзамену здійснюється на основі нормативно-правових актів, навчальної та наукової літератури, матеріалів судової практики, що відповідають змісту обов'язкових компонентів ОПП «Право».

Нормативно-правові акти України

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 20.11.2026).

2. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 20.11.2026).

3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text (дата звернення: 20.11.2026).

4. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text (дата звернення: 20.11.2026).

5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text (дата звернення: 20.11.2026).

6. Про безоплатну правничу допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text (дата звернення: 20.11.2026).

7. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text (дата звернення: 20.11.2026).

8. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text (дата звернення: 20.11.2026).

9. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17 лютого 2022 р. № 2073-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text (дата звернення: 20.11.2026).

10. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text (дата звернення: 20.11.2026).

11. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон Української РСР від 7 грудня 1984 р. № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text (дата звернення: 20.11.2026).

12. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 20.11.2026).

13. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text (дата звернення: 20.11.2026).

14. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 20.11.2026).

15. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text (дата звернення: 20.11.2026).

16. Кодекс законів про працю України : Закон Української РСР від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text (дата звернення: 20.11.2026).

17. Про колективні договори і угоди : Закон України від 1 липня 1993 р. № 3356-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text (дата звернення: 20.11.2026).

18. Про охорону праці : Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text (дата звернення: 20.11.2026).

19. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text (дата звернення: 20.11.2026).

20. Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text (дата звернення: 20.11.2026).

21. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 20.11.2026).

22. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text (дата звернення: 20.11.2026).

Міжнародні нормативно-правові акти

23. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 20.11.2026).

24. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26 червня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text (дата звернення: 20.11.2026).

25. Договір про Європейський Союз від 7 лютого 1992 р. ; Договір про функціонування Європейського Союзу від 25 березня 1957 р. (у чинних редакціях). URL: https://eur-lex.europa.eu/ (дата звернення: 20.11.2026).

Навчальна та наукова література

26. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник. Київ : Алерта, 2024. 452 с.

27. Стаднік І. В., Міхайліна Т. В., Гоцуляк Ю. В., Мартинюк О. В. Теорія держави та права : навчальний посібник. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2023.

28. Ніколенко Л. М., Іванюта Н. В., Батечко А. І. Теорія держави та права : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Дакор», 2021. 216 с.

29. Конституційне право : навчальний посібник / Д. Терлецький, М. Афанасьєва, Ю. Батан та ін. ; за заг. ред. Д. Терлецького. Одеса : Фенікс, 2023. 584 с.

30. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків : Право, 2020. 592 с.

31. Летнянчин Л. І., Слінько Т. М. Конституційне право України : навчальний посібник. Київ : Право, 2021. 368 с.

32. Адміністративне право України : підручник / авт. кол. : П. Діхтієвський, Ю. Ващенко, Н. Задирака та ін. ; за заг. ред. П. Діхтієвського. Київ : Видавництво Людмила, 2023. 772 с.

33. Загальне адміністративне право : підручник / В. М. Бевзенко, М. І. Бєлікова, Б. В. Георгієвський та ін. 2-ге вид. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2023. 688 с.

34. Адміністративне судочинство : підручник для здобувачів вищої освіти / В. В. Мартиновський, Ю. В. Мех, В. Я. Настюк та ін. ; за заг. ред. Р. В. Шаповала. Харків : Право, 2023. 432 с.

35. Адміністративний процес : навчальний посібник / О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк, С. М. Гусаров та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с.

36. Адміністративно-судове процесуальне право України : підручник / Д. В. Лученко, Ю. В. Георгієвський, М. І. Бєлікова та ін. ; за заг. ред. Д. В. Лученка. Харків : Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2024. 696 с.

37. Цивільне право України : підручник : у 2 ч. Ч. 1. Загальна / за ред. Р. Б. Шишки. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Ліра-К, 2022. 796 с.

38. Цивільне право. Загальна частина : навчальний посібник / О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022.

39. Цивільний процес : навчальний посібник / О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, В. А. Кройтор та ін. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022.

40. Трудове право України : підручник / О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін. ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2021. 544 с.

41. Венедіктов С. В. Трудове право України : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Діа, 2024. 228 с.

42. Бутинська Р. Я., Мокрицька Н. П. Трудове право України : навчальний посібник. Львів : Галицька видавнича спілка, 2022. 312 с.

43. Ярошенко О. М., Середа О. Г., Луценко О. Є. Трудове право та право соціального забезпечення : навчальний посібник для підготовки до іспиту. Харків : Право, 2021. 258 с.

44. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.

45. Право соціального забезпечення : підручник / О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Вєтухова та ін. ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Право, 2019. 376 с.

46. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 584 с.

47. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / А. М. Бабенко, О. М. Будяченко, А. В. Воронцов та ін. Одеса : Одеський державний університет внутрішніх справ, 2021.

48. Кримінальний процес України : підручник / С. В. Ківалов, М. С. Цуцкірідзе, Ю. П. Аленін та ін. ; за ред. С. В. Ківалова, М. С. Цуцкірідзе. Одеса : Юридика, 2023. 1102 с.

49. Кримінальний процес : підручник : у 2 ч. Ч. 1. Досудове провадження / В. В. Рогальська, О. А. Солдатенко, В. М. Федченко та ін. Дніпро : ДДУВС, 2022. 544 с.

50. Кримінальний процес : підручник : у 2 ч. Ч. 2. Судове провадження / В. В. Рогальська, О. А. Солдатенко, В. М. Федченко та ін. Дніпро : ДДУВС, 2023. 292 с.

51. Тертишник В. М. Кримінально-процесуальне право України : підручник. 10-те вид., допов. і перероб. Київ : Алерта, 2023. 698 с.

52. Антонович М. М. Міжнародне публічне право : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 516 с.

53. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. Р. А. Петрова. 11-те вид., змін. та допов. Харків : Право, 2024. 488 с.

54. Нігреєва О. О., Веремчук В. С. Міжнародне публічне право : електронні методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право». Одеса, 2023. 91 с.

Як використовувати цю літературу під час підготовки до атестаційного екзамену

Тематичний блок програми	**Рекомендовані джерела**
Теорія держави і права	№ 26–28
Конституційне право, місцеве самоврядування	№ 29–31
Адміністративне право та процес	№ 32–36
Цивільне право та процес	№ 37–39
Трудове право і соціальне забезпечення	№ 40–45
Кримінальне право та процес	№ 46–51
Міжнародне право, право ЄС, права людини	№ 52–54

Інформаційні ресурси

- Офіційний вебпортал Верховної Ради України – https://zakon.rada.gov.ua/
- Єдиний державний реєстр судових рішень – https://reyestr.court.gov.ua/
- Офіційний вебпортал судової влади України – https://court.gov.ua/
- Офіс Генерального прокурора – https://gp.gov.ua/
- Міністерство юстиції України – https://minjust.gov.ua/
- Європейський суд з прав людини – https://www.echr.coe.int/
- HUDOC – база рішень Європейського суду з прав людини – https://hudoc.echr.coe.int/

• Офіційний вебпортал Європейського Союзу – https://european-union.europa.eu/

9. Порядок підготовки та оновлення екзаменаційних матеріалів

Екзаменаційні матеріали формуються на основі цієї програми та мають охоплювати всі основні змістові напрями підготовки, визначені ОПП «Право».

До екзаменаційних матеріалів належать:

- програма атестаційного екзамену;
- перелік теоретичних питань;
- практичні завдання;
- екзаменаційні білети;
- критерії оцінювання відповідей;
- методичні вказівки для здобувачів щодо підготовки до атестації.

Під час формування білетів забезпечується рівномірне представлення основних галузей права, передбачених обов'язковими компонентами ОПП, а також включення практичних завдань із соціально-трудової, цивільної, адміністративної, кримінально-правової та інших сфер суспільних відносин.

Екзаменаційні матеріали переглядаються та оновлюються з урахуванням змін законодавства, розвитку судової практики, оновлення ОПП і результатів попередніх атестацій.

10. Прикінцеві положення

Програма атестаційного екзамену є основним навчально-методичним документом для організації та проведення атестації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 «Право» в Академії праці, соціальних відносин і туризму.

Програма розглядається на засіданні Вченої ради юридичного факультету, науково-методичної ради Академії та затверджується проректором з навчально-педагогічної роботи.

Зміни до програми вносяться у разі оновлення освітньо-професійної програми, навчального плану, Стандарту вищої освіти або законодавства України, що регулює відповідні сфери правовідносин.